

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Facilis Et Succincta S.S. Canonum Doctrina

Pirhing, Ehrenreich

Dilingæ, 1690

Titvlvs XXVI. De Præscriptionibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61641)

jun&ivè, & sub conditione, ne utrumque verum esse, asserere videatur) ita ut si in probatione una deficiat, ad alteram transire possit, nisi ita directè sibi invi-

cem adversarentur exceptiones tales, ut quod ponitur in una, nec conditionaliter poni possit in altera, quin convincatur eas ponens de mendacio.

T I T V L V S XXVI. DE PRÆSCRIPTIONIBUS.

SECTIO I.

*De prescriptione in genere,
& personis prescribentibus,
ac rebus, qua prescribi
possunt.*

§. I.

*Quid sit prescriptio, & an, ac
quomodo ab usucapione distinguatur,
& ob quas causas sit à jure
introducenda?*

PRÆscriptio rectè definitur, esse *exceptio* (peremptoria scilicet) *ex tempore*, & modo legibus definito substantiam capiens. Usucapio verò apud jurisconsultum *L. 3. ff. De usurpat. & usucap.* dicitur esse *adjectio* (sive acquisitio domini, ut Glossa loquitur) *per continuationem possessionis* (habite cum bona fide, ac iusto titulo, ut iterum Glossa dicit) & temporis lege definiti; ita ut præscriptio ab usucapione juxta has definitiones differat, tanquam effectus à sua causa; quæ enim per usucapionem, tanquam viam ad præscriptionem nobis adjiciuntur, pro illis tanquam Domini excipere contra adversarios titulo præscriptionis possumus;

& quamvis aliqui velint, præscriptionem ab usucapione distingui in eo, quòd hæc sit mobilium, illa immobilium, dicitur tamen hæc distinctio nullum in jure fundamentum habere, cum ad res immobilis *Insti. De usucap. & prescrip.* usucapio referatur, res tamen momenti non est, ut pro ea multum litigetur, cum hodie pro synonymis accipiantur usucapio, & præscriptio.

Introducenda autem est à jure Civili præscriptio, seu usucapio, & à jure Canonico propter bonum publicam communi approbata fuit, ne diu & sæpe incertæ quarundam rerum dominia incerta fluctuarent, & ut litibus sæpe diu duraturis finis imponatur, ac hominum ad sua, & res suas in judicio defendenda ignavia excitaretur, ob periculum attendendæ per præscriptionem rei suæ, si repeterentur tam in judicio negligenter. Et hoc non tantum in foro externo, sed in foro etiam interno, & conscientie vim suam habet præscriptio, ita, ut qui præscriptio postmodum non teneatur, ad rem illam restituendam, si resciret, alienam esse fuisse, cum per usucapionem legitimam rei illius Dominus factus sit, utroque jure approbante, quamvis nulla culpa vel negligentia prioris Domini interveniat.

nisset (nisi per Iudicem in integrum hic restitueretur) ut docent communiter omnes, juxta varios Iuris, & Glossæ textus, & si per errorem pristino Domino restituat, tanquam indebitè datum repetere posse, & ut suam vindicare.

§. II.

Quinam in genere possunt præscribere, vel non: & adversus quos possit præscribi, vel non?

Cum usucapio sive præscriptio sit modus acquirendi dominij, consequenter possunt omnes præscribere, seu usucapere, qui sunt capaces acquirendi dominij, ita ut etiam furiosus, aut amens, vel alio ex capite usu rationis destitutus inchoare quidem taliter constitutus usucapionem non possit, possit tamen continuare eam, si cæpta sit, dum esset sanæ mentis; cum taliter constitutus non desinat possidere, quod sanæ mentis possidere cæperat. Precario tamen rem possidens, usufructuarius, creditor rem pignori sibi datam, & universim, qui non possident suo nomine, usucapere, vel præscribere non possunt, uti nec Clerici bona suorum beneficiorum, cum vel legitima eis possessio desit, vel incapaces sint dominij sibi acquirendi, vel quæ bona habent, canonicâ institutione obtinere debent, sicuti autem non omnes præscribere qualibet possunt, ita contra personas aliquas certas præscribi non potest, quæ scilicet in iudicio stare, agere, iura sua tueri, vel bona administrare non possunt, uti sunt pupilli, filii familias, in certis quibusdam bonis, capitivi, Ecclesiæ vacantes &c.

Pirhing. Compend.

§. III.

Quæ res præscribi possunt, vel non possunt?

Regulatiter omnes quidem res corporales, sive mobiles eæ sint, sive immobilis; præscribi, seu usucapi possunt, nisi legè aliquâ aut speciali ratione prohibeantur: res verò incorporales, uti sunt jura, servitutes, actiones &c. sicuti propriè possideri non possunt; sed tantum quasi possideri dicuntur, ita propriè nec præscribi: Sunt tamen aliqua quæ præscribi omnino non possunt, sic primò res quæ in hominum commercio non versantur, & in nullius dominio sunt, uti sunt res sacræ, liber homo, ut fiat servus, res publicæ, quæ ad publicum usum sunt deputatæ, viæ publicæ, ac plateæ publicæ nullo unquam tempore præscribi possunt, etiam si populus illis uti desinat, quia hæc, quæ sunt omnibus communia, à nemine privato possideri propriè possunt. Secundò res furtivæ, vel vi expulsi vâ possessæ, seu occupatæ præscribi nequeunt, etiam à bonæ fidei possessore tempore ordinario (quamvis tempore extraordinario à bonæ fidei possessore præscribi possint) & nisi prius vitium rei furtivæ, vel violenter occupatæ, purgatum fuerit, per hoc, quòd ad legitimum Dominum suum rediit, vel nisi à bonæ fidei possessore res talis distraeta ad tertium pervenerit, quo in casu res quidem aliena non tamen furtiva distrahitur, cum hic non animo furandi, aut legitimo Domino rem suam subtrahendi, quod ad rem furtivam requiritur, distraxerit rem talem. Fructus tamen ex re tali furtiva percepti, ordinario etiam tempore

Z z

præscri-

prescribi possunt, si bonâ fide possessi sunt, neque enim pars rei furtivæ, ut ait lex, est pars rei furtivæ. Tertiò res quæ sunt meræ facultatis seu liberæ & gratuitæ voluntatis prescribi non possunt, quia ex talibus actibus, qui libertatimè ponuntur, nulla potest induci obligatio, cum nullam contineant, nisi prohibitioni v. g. interpositæ acquieverit cum patientia, qui actus tales meræ facultatis exercuit. Quartò limites seu fines Provinciarum, Episcopatum, ac Parochiarum &c. & quæ hujusmodi limitibus coherent, prescribi non possunt, dummodò constet, tales fines fuisse legitimâ auctoritate positos. *c. Super eo 4. De Parochijs*: Ne confundantur scilicet termini ad confusionem devitandam positi, & quamvis fines agrorum ad Ecclesias v. g. spectantium prescribi possint, quoad proprietatem & dominium, non tamen prescribi possunt, quatenus sunt fines constituti certorum districtuum.

§. IV.

Virum subditi per prescriptionem se eximere possint ab obedientia Principis, vel alterius Prælati inferioris, aut legitimi Superioris?

Contra ea, quæ Principi debentur in recognitionem supremi Principatus, & universalis domini, ac subjectionis ei debitæ, non potest à subditis, quâ talibus prescribi. *L. Comperet. 6. Cod. De prescript. 30. vel 40. anno.* Potest tamen à subditis prescribi ea exemptio à tributis & censibus, quæ, non in recognitionem supremæ Majestatis, sed in subsidium, ob necessitatem aliquam publicam

solvuntur, cum subditus manens subditus illa solvat in signum subjectionis, non autem hæc, & quamvis mediante prescriptione ex subdito fieri possit non subditus, & exemptionem à talis Principis subjectione prescribere, prout recepta Praxis docet, manens tamen subditus ad se obligatur, quæ ad superioritatem recognoscendam conveniunt. Imo nec contra obedientiam inferiorum Prælatorum Episcopi v. g. vel legitimi alterius Superioris prescribere possunt subditi. *c. Non liceat. 12. h. t.* Neque enim in possessione suæ immunitatis est subditus, quoad diu manet subditus, cum tamen talis possessio ad prescribendum requiratur, nisi translativè tantum prescribant, ita ut alteri v. g. Episcopo subiecti sine, non autem simpliciter, sive exclusivè, non tamen neque Romano Pontifici subiecti, quod esset contra jus Divinum.

§. V.

An contra Prælatum possit prescribi visitatio, & procuratio ratione illius debita?

Neque contra visitationem Prælati, quæ de jure communi obligat prescribere possunt subiecti Clerici, quæ contra procuratorem ratione visitationis illi debita, uti decernitur. *Cum officij 16. h. t.* (Quamvis Prælatum eam remittere possit, & quoad modum solvendi mutare, saltem non in vitis illius qui solvere tenentur) non tantumquam prescriptio talis perniciose esset Ecclesiæ, sed indecens etiam sit, & tam juri Divino, quàm naturali contrarium videtur, ut non habeat jus petendæ procuratoris, qui obligationem habet visitationis

§. VII.

An res alienari prohibita præscribi possint.

Respon. non posse præscribi, si simpliciter alienari prohibeantur, posse tamen præscribi, si absolute quidem alienari possunt, servatis tamen certis solemnitatibus: prius fieri non potest, eo ipso, quod per prescriptionem res alienentur, ergo si simpliciter prohibeatur res talis alienari, præscribi non potest, nisi fortasse ante prohibitionem alienationis earum, cæpta jam fuisset usucapio, aut tempore immemoriali præscripta res talis fuisset, quod præsumptionem facit facultatis à Principe datæ ad alienandum; posterius fieri potest, eod quod simpliciter res tales alienari possint, & in præsumptione non minùs certæ conditiones requirantur, quàm in rerum talium alienatione.

SECTION II.

De conditionibus ad prescriptionem requisitis, & in specie de prima & secunda conditione.

Quatuor conditiones ad legitimam prescriptionem requiritur, certum est. Prima est possessio, eaque continua & non interrupta. Secunda est Bona fides præscribentis. Tertia est iustus Titulus. Quarta est tempus à Legè definitum.

Quin etiam ex c. Accedentes 11. h. t. habemus, quod neque contra Procuraciones, quæ debentur Legatis & Nuntiis Apostolicis, ullo unquam tempore præscribi possit, quod minùs illis solvatur, propter honorem scilicet Sedis Apostolicæ, in signum obedientiæ erga illam, & ob publicum bonum, quod Legati tales promoveant; & quamvis præscriptio & privilegium æquiparentur, per privilegium autem possit obtineri à solvendis talibus procuracionibus immunitas, consequenter etiam per præscriptionem obtineri posse eam videatur; negatur tamen hæc æquiparatio in omnibus locum habere, ob multa, quæ præscriptioni propria sunt, non autem privilegio, & in illis in quibus expressè prohibetur præscriptio; æquiparatio hæc locum habere non potest.

§. VI.

An Prælati inferiori Episcopo possit præscribere jura Episcopalia?

Respon. posse inferiorem Episcopo Prælatum omnia jura Episcopalia in certis Ecclesiis Diocesis & Capellis præscribere, tam privative, quàm cumulative. Uti habetur ex c. Auditis 15. h. t. (cùm sit capax, omnia illa jura possidendi, & consequenter etiam præscribendi) nisi ea requirant Ordinem Episcopalem, & ita ut non plùs acquirat, quàm præscripsit. c. Cùm olim 18. h. t. Ac Episcopus v. g. jurisdictionem generalem saltem in habitu retineat, cùm absolute sit suæ Diocesis Episcopus capax.

§. I.

An, & qualis possessio requiratur ad præscriptionem?

Quod ad omnem præscriptionem necessarium requiratur possessio, aut si incorporalia præscribantur, quasi possessio, constat ex *regula juris 3. in 6. & ex L. 2 §. ff. de Vsup.* Et quidem quod non sufficiat sola naturalis, sufficiat tamen civilis, sive sola sit in præscribente, sive conjuncta sit cum naturali, ex variis Juribus habetur; & ex eâ ratione, quod ad præscriptionem ea requiratur, & sufficiat possessio, vi cujus transferri potest dominium, aut quasi dominium, sed sola naturalis possessio non est sufficiens, ad transferendum dominium, aliâs etiam depositarius rem depositam præscribere posset, & possent duo simul eandem rem præscribere, casu quo unus eam naturaliter tantum, alter civiliter tantum eam possideret, quod est absurdum concedere, ergo sola naturalis non sufficit; sufficit autem sola civilis, per quam dominia transferri possunt.

§. II.

An Laici non possint præscribere decimas ob defectum possessionis?

Respondetur affirmative, prout expressè deciditur in *c. Causam 7. h. t.* (cum sint juris hujus possidendi incapaces) ita ut jus percipiendi decimas, neque tempore immemoriali præscribere possint, quamvis optimâ fide illud haberint, & fama communis, erronea tamen fuerit, quod legitima concessio facta ab Ecclesiastica persona intervenerit; cum error hic nec titulum verum, nec veram juridicam possessionem illis tri-

buerit, immemoriali tempore tum in omni tituli præsumptionem inducente, & capacitas possidendi in præscribente eadem. Quod si tamen cum temporis immemoriali possessione, fama communis concurreret, de legitime à Prælati Ecclesie ante Lateranense, vel à Pontifice obsequio jure decimandi, esset quidem hic titulus Laicus tam in foro interno, quam externi securus à decimarum, aut juris decimarum restitutione, quia ipsa hæc antiquitas legitime concessionis olim factæ præscriptionem inducit, si tamen postea constaret per instrumentum v.g. antiquum modò repertum, jus decimarum per illegitimam & invalidam alienationem à majores illius pervenisse, obliquetur hinc talis, non obstante ullâ antiquitate possessione præsumptâ ad restitutionem.

Intelligi tamen hoc debet de jure decimandi spirituali, sive quod fundatur in spiritualibus administrationibus & institutionibus: quod si enim decimæ per illegitimam auctoritatem à titulo seu spirituali separatæ sunt, possunt uti possideri, & præscribi à Laicis, cum ut sint Laicales: à nemine tamen habet hæc decimarum à jure spirituali separatæ fieri potest, nisi à solo summo Pontifice, penes quem etiam hujus materiam plenissima potestas est; cujus etiam est per privilegium Laicis jus hoc decimarum concedere. Plura tamen de hoc infra in *Tit. de Decimis.*

§. III.

An ad omnem præscriptionem & omni tempore necessaria sit bona fides ad præscribendum?

Quidquid sit de jure Civili Cælestes

de jure Canonico ad omnem præscriptionem (etiam immemorialis temporis, & quæ sciente Domino fit) uti & omni tempore bona fides requiritur, ita ut non sufficiat, bonâ fide inchoatam fuisse tantum præscriptionem, sed bonâ fide etiam continuari debeat, donec tempus à Lege præscriptum completum fuerit, uti constat ex pluribus juris textibus; omni enim constitutioni meritò derogat jus Canonicum, quæ sine peccato servari non potest, prout servari non potest Lex, quæ cum mala fide scientia scilicet rei alienæ præscriptionem perimit; & quamvis in dubio præsumendum sit, bonâ fide possedisse aliquem, nisi contrarium probetur, cum delictum non facile præsumi debeat, si tamen contra jus commune possessionem acquisiverit aliquis, & in tali casu possessionis suæ titulum allegare non possit, contra ipsum præsumitur. Ex quo fundamento optimè inferitur, quòd primi illi, qui contra Legem, sive Canonica illa sive Civilis ritè promulgatam, & receptam egerunt, præscriptionem inchoare non poterint, cum malam fidem habuerint; Successores, tamen qui meritò credere potuerunt, Antecessores suos, in non observanda tali lege nihil deliquisse, contra talem Legem præscribere possunt, cum bonam fidem habeant. Sunt quidem aliqui, qui putant debita personalia, vel contra actiones personales ad talia debita, & contra servitutes etiam hodie cum mala fide præscribi posse, cum talis sui debiti cognitionem & scientiam habeat, quamvis Creditor illius solutionem non urgeat; Retius tamen alii opinantur, ob universalem

S.S. Canonum doctrinam, cum mala fide præscribi posse negantium, etiam in his debitis ac servitutibus rusticis præscribendis bonam fidem ex parte præscribendis requiri; vel quòd credat, se nihil debere, nisi ab adversario suo moneatur, & urgeatur executio latæ fortassis contra ipsum sententiæ, aut servitus exigatur, vel alia invincibilis ignorantia interveniat, &c, potest tamen pro foro externo fieri statutum aliquod, ad lites multas cavendas, & negligentiam Dominorum excitandam, ut si intra certum tempus solutionem non uferit Creditor, nullum amplius ad illud debitum elapso tali termino jus habeat pro hoc foro. Eadem tamen etiam doctrina est, circa præscribendam pœnam pro delicto impositam, contra quam præscribere potest, qui debet hanc pœnam, etiam si sciat, eam se debere, modò practicè etiam judicet, ad eam solvendam se non obligari, nisi exigatur, quo in casu bonam fidem practicam habet. In servitutibus verò Urbanis præscribendis requiritur insuper, ut ille qui præscribit, actum aliquem positivum contra jus altetius bonâ fide exerceat, putans scilicet hoc sibi licere.

§. IV.

An dubitans, num res sua sit, an aliena, habeat bonam fidem sufficientem ad præscribendum?

Qui incipit cum tali dubio rem possidere, inchoare non potest præscriptionem, quia caret bonâ fide; si verò post ceptam bonâ fide præscriptionem dubium hoc primùm superveniat, potest talis non obstante hoc dubio continuare, & perficere præscriptionem, modò,

Zz 3

dò,

dò debitam diligentiam adhibuerit, ad dubium hoc resolvendum, prout videtur probari posse *exc. ult. h. t.* Cùm in tali casu iuxta communem juris regulam resolvere se optimâ fide possit, cui dubium tale ceptâ jam præscriptione supervenit, quòd melior sit conditio possidentis; & retinere rem talem possit; quidquid sit de eo, num sua sit, an non, ita ut speculativum quidem dubium habeat, num res hæc sua sit, vel non, suspendat tamen hoc iudicium suum, & practicè certus sit, quòd retinere eam possit.

§. V.

An, & qualis ignorantia sive facti: sive juris impediatur bonam fidem, & consequenter etiam ipsam præscriptionem, vel non?

Affertatam & crassam ignorantiam non excusare à peccato, communissima docet, & consequenter non minùs bonam fidem tollit ignorantia illa, quàm præscriptionem impedit. Si tamen invincibilis ignorantia sit facti, vel juris non liquidè, sicuti bonam fidem non impedit, ita nec præscriptionem, quæ enim à iure reprobata non est ignorantia, consistere potest cum bona fide, non tantùm in foro conscientiæ, sed etiam in foro externo, & consequenter cum tali ignorantia præscribi potest; prout etiam ex pluribus utriusq; juris textibus patet. Quòd si verò juris clari, manifesti, & indubitati ignorantia habeatur, quamvis invincibilis hæc sit, nolunt tamen jura ad præscribendum illi favere, aut ad bonam fidem (Civilem scilicet, non Theologicam) sufficere, prout iterum pluribus iuris Textibus ostenditur, & con-

sequenter cum tali ignorantia præscribi non potest, cùm enim à iure positivo dependeat sola præscriptionis natura, nolint autem iura ad præscribendum his favore, qui iuris indubitati ignorantiam habent, consequenter præscribere hi tales cum tali ignorantia non possunt, nisi fortasse tales personæ essent, in quibus toleratur ignorantia, ut etiam clari, uti sunt milites, minores, mulieres, rustici, &c. de hac tamen questione consulendi Civilistæ, qui plerumque etiam ostendunt, quamvis ignorantia iuris clari non profit ad acquirendum prædest tamen, cùm agitur de damno vitando.

§. VI.

An, & quomodo bona: vel malæ fidei antecessoris seu auctoris proficiat, vel non sit successor in ordine ad præscriptionem?

Qui succedit bonæ fidei possessori, & si aliqua, potest ad præscribendum etiam numerare tempus sui antecessoris, & sicuti accessione illius temporis ad complendam præscriptionem, si & ipse hic successor bonam fidem habeat, cum enim antecessor transferendo hanc rem in alium, omne etiam ius, quod circa hanc rem habebat, in eum transfudit, habuerit autem ius, eam sibi præscribendi intra tempus à iure requisitum, cuius partem iam explevit, consequenter etiam hoc ius, ut reliquo tempore addito, rem talem præscribat, in eum transfudit. Qui verò malæ fidei antecessor succedit, si singularis tantùm successor sit, ex donatione v. g. venditione, legato, &c. huic equidem antecessor

tempus, quo malâ fide rem possidebat, nihil prodest ad præscribendum, neque tamen mala antecessoris fides etiam impedit illum, quò minus præscriptionem inchoare possit, si bonam ipse fidem habet, & res præscribenda nullo vitio reali affecta sit, quò minus præscribi possit; impedit autem illum ad inchoandam etiam præscriptionem, quamvis malam fidem ille non habeat, si successor sit universalis, sive hæres antecessoris malæ fidei; vitium enim defuncti nocere eius successori universali, cum sit (iuris fictione) una cum defuncto persona, & eadem (iuris fictione) hæredis talis, & antecessoris illius possessio, &c. passim asseritur; nisi hæres talis præter titulum hæreditatis, alio speciali titulo rem talem possideret, aut non esset hæres immediatus, sed mediatum tantum, &c. hoc enim in utroque casu non obesset mala fides antecessoris, cum in ordine ad talem rem, vel non sit una eademque persona (iuris fictione) successor cum antecessore, vel daretur duplex fictio iuris, quæ tamen à iure reprobat.

§. VII.

An mala fides respectu unius impediatur præscriptionem respectu alterius?

Non impedit mala fides respectu unius rei aut iuris, præscriptionem respectu alterius rei, vel iuris distincti, cum bona fides præscriptioni necessaria, circa ea tantum necessaria sit, quæ præscribuntur: qui tamen absolute circa rem, quæ præscribere vult, malam fidem habet, sciens eam esse alienam, etiam si erret circa personam putans eam Titii esse, cum tamen sit Caii, præscribere non potest,

parum enim interest ad malam fidem, utrum huius vel illius sit, modò sciatur res esse aliena.

§. VIII.

An, & qualiter mala, vel bona fides Prælati possit obesse, vel prodesse Ecclesie quoad præscriptionem?

SI Prælati noverit, rem, quæ ab Ecclesia detinetur, notoriè esse alienam, præscribere eam non potest, sed restituere tenetur, & in tali casu non censetur, rem Ecclesie alienare, quod sine solemnitatibus ipsi prohibitum, sed alienam rem suo Domino restituere, quod boni administratoris est: Si verò notorium non sit, rem alienam esse, neque à Prælato hoc probari possit, retinere eam poterit, & præscribere, cum nullam justam causam habeat, Ecclesia eam alienandi; & quamvis si scientiam rei alienæ habeat Prælati, Capitulum verò circa eam, quæ communiter à Prælato & Capitulo possidetur, bonam fidem habeat, probabilis præscriptioni locus non sit. cum propter malam fidem Prælati, destruat bona fides Capituli, circa rem, quæ communiter possidetur; in rebus tamen ad Capitulum solum spectantibus nihil obest mala fides Prælati, modò Capitulum sit in bona fide, & Prælati in iudicio facta confessio dicat, quòd res talis aliena sit in rebus divisis, præjudicat quidem Prælato, quoad suam partem (saltem quoad vivit) nihil tamen præjudicat Capitulo, quò minus præscribere possit, nisi mandatum à Capitulo ille habeat, pro re tali in iudicio agendi, aut præsumptio iuris sit contra Capitulum, quòd

quod scilicet res talis aliena sit. *arg. c. Si diligenti 17. h. r.*

SECTIO III.

De tertia, & quarta conditione, videlicet de Titulo, & tempore ad præscribendum necessario.

§. I.

Au, & qualis Titulus requiratur ad sufficientem, & probam præscriptionem, & quando nullus requiratur?

ORdinariè requiri ad præscribendum præter bonam fidem justum titulum, in confesso est apud omnes, eò quod titulus sit causa, & fundamentum justæ possessionis, & bonam fidem habere vix possit aliquis ab initio saltem, nisi habilem habeat, & sufficientem titulum ad possidendum. Neque tamen Titulus hic ad præscriptionem requisitus verus debet esse, vera v. g. donatio, vera venditio, vera solutio, &c. (talis enim titulus verus sine præscriptione transfert dominium) sed sufficit coloratus, sive apparens, qui bonâ fide putatur validus, quamvis à parte rei non sit, qualis titulus est donatio v. g. venditio, &c. insufficientis quidem secundùm se, ob latentem defectum, ad transferendum dominium in donatarium, emptorem, &c. sufficiens tamen cum usucapione, vel exstimatus, ut si v. g. hæres alicui rem tradat, quasi debitam ex Legato, cum revera legata non sit, vel præsumptus tantùm, si scilicet ob temporis diuturnitatem intervenisse titulum jus præsumit, cum tamen for-

tasse nullus intervenerit. Et quidem præscriptione ordinaria longi temporis decem scilicet, aut duodecim annorum sicut & in triennali usucapione titulus non præsumitur, sed requiritur, ut allegetur, & probetur titulus coloratus, & exstimatus, ut constat ex *L. Nullus in Cod. De rei vindicat. & ex Can. Paganus 15. §. Potest etiam aliter. Causa 16. p. 1.* In præscriptione autem longissimi temporis, 30. vel 40. annorum, colorariè non requiritur titulus, qui allegatur, & probetur, sed sufficit bona fides, quâ credit præscribens titulum se habere, & causam possidendi, tamen si titulum eam non habeat, *L. 3. & 4. Cod. de præscript. 30. vel 40. annorum.* Quod longè certius est, in præscriptione centenaria, vel immemoriali, cum in tali præscriptione tempus immemorabile, seu longissimum tempus vim præsumpti tituli habeat, & tribuat ex privilegio forentis Principis, vel à Lege concessio, &c. præsumpti temporis, vel etiam centenariæ ab aliquo, cui jus commune ad præscribendum resistit, vel alia contra præsumptio pugnat, non sufficit bona fides ad præscribendum, sed debet titulus certus allegari, & probari (si præscriptio sit immemorialis, & capacitas possidendi in usucapione) *c. Si de genti. 17. h. r. c. Episcopum. 1. Eodem modo cum præsumptio sit contra bonam fidem, cui jus commune ad præscribendum resistit, si nullum possessionis titulum ostendere possit.*

§. II.

Quanto tempore præscribantur res mobiles, & immobiles, contra privatos?

Res mobiles (quæ loco moveri possunt) præscribuntur triennio cum titulo, & bonâ fide. *L. Unica Cod. De usucap. transfer.* nisi sint res fortivæ, quarum vitium nondum purgatum est, quæ non præscribuntur, nisi triginta annorum spatio, quod tempus etiam requiritur ad præscriptionem aliarum rerum mobilium, si sine titulo usucapio fiat, ut colligitur ex *L. Sicut 3. & L. Si quis 2. Cod. De præscript. 30. vel 40. ann.* Res verò immobiles, quæ loco moveri non possunt, uti sunt fundi, prædia, domus, & similia, inter præsentés, qui in eadem scilicet civitate, vel ejusdem territorio, ac sub eodem regimine habitant, præscribuntur cum titulo decem annis; inter absentes, qui in diversis scilicet territoriis, aut sub diverso regimine habitant, viginti annis; sine titulo verò, tam inter absentes, quam præsentés triginta annis, si sint res privatorum. Si verò præscriptio fiat absente per partem temporis præscribente, & per aliam partem præsentē, servanda est proportio absentis & præsentis, ita tamen, ut anni absentis duplicentur, veluti si quis per quinque annos præsentis sit, qui rem immobilem usucapit, reliquo tempore verò sit absens, quindecim anni ad præscribendam talem rem requirantur.

Pirhing, Compend.

§. III.

Quantum tempus requiratur ad præscribendum contra Ecclesias?

Ad præscribenda bona mobilia, & contra Ecclesiam Romanam, sufficit triennium, cum circa hæc specialia Ecclesijs concessa privilegia non legantur; ad præscribendum autem bona mobilia & jura Ecclesiarum, Monasteriorum, Hospitalium, aut aliorum locorum piorum &c. quidquid sit de jure antiquo, hodie requiruntur 40. anni de jure ordinario (& ex specialibus privilegijs ad præscribendum bona mobilia Religiosorum S. Bened. &c. & cum his communicantium, quoad hoc privilegium, 60. anni) ut patet ex *c. de quarta. 4. c. ad ant. res. 6. & c. illud autem 8. h. t.* ob specialem his locis & causis concessum favorem, ita tamen, ut si res eadem, quæ præscribitur, prius per tempus aliquod privati fuerit, postea in Ecclesiam transferatur, ea servetur proportio, ut tempus quidem illud, quo contra privatum præscribitur, computeur, addatur verò tantum temporis, quantum illi deest, juxta Ecclesiarum privilegium, complendo scil. præscriptionem intra 20. annos, si contra privatum v. g. per 5. annos coepa sit, dimidiam scil. partem temporis habendo ex usucapione contra privatum, & alteram dimidiam partem accipiendo ex usucapione contra Ecclesiam. Excipiuntur tamē ab hoc jure communi quadragenaria contra Ecclesiam præscriptionis casus specialis, quo jura alicujus Ecclesie ab hæreticis vel Schismaticis recuperata, & ad fidem Catholicam conversæ ab Episcopo v. g. convertente intra triennium

A a a

præ-

præscribuntur, prout deciditur in *c. Placuit 1. h. t.* ob favorem scilicet fidei, & ad excitandam Episcoporum diligentiam, si in culpabili mora convertendæ talis plebis proprius Episcopus fuerit.

Ad præscribenda bona immobilia & jura ad Ecclesiam Romanam pertinentia requiritur tempus centum annorum, prout sumitur ex *c. Ad audientiam 13. h. t. & c. Cum vobis 14. eodem.* quod privilegium centenariæ præscriptionis etiam alijs indirectè & in consequentiam prodesse potest, quatenus jus habent ab Ecclesia Romana, & huic præjudicantur, prout etiam colligitur ex *c. Dilecta. 4. de confirm. utili.* Et quamvis contra ea, quæ de jure Divino, quoad supremam jurisdictionem & potestatis plenitudinem, ac specialiter reservata in signum specialis prærogativæ &c. Papæ conveniunt, quæ nunquam inferioribus concedi solent, nullo unquam tempore præscribi possit, ut ex dictis patet, immemorialis tamen præscriptio negari non debet circa ea, quæ nonnunquam inferioribus etiam à Pontifice conceduntur.

§. IV.

De tempore quo præscribi potest contra Principem vel ejus Fiscum?

Contra Principem nunquam præscribuntur, quæ ipsi competunt in recognitionem supremæ potestatis illius, ut dictum, neque ea bona contra Principem præscribuntur, quæ illi soli ratione dignitatis reservantur, si nulli subdito ea communicari à Principe soleant, ut iterum ex dictis patet: quæ verò ad jurisdictionem Principis pertinent, subditis tamen, quamvis raro, nonnunquam solent com-

municari, præscribi contra illum possunt, prout dicitur in *e. super quibusdam ab §. Præterea de V. S.* sine titulo quidem tempore immemoriali; cum titulo intra 40. annos; vel si bona sint, quæ ad coronam spectant, intra centum annos, cum enim tot anni requirantur ad præscribenda bona Civitatis cum titulo *argu. L. ult. Cod. de SS. Ecclesijs,* magis ad præscribenda bona regni requirentur.

Ad præscribenda verò bona tam mobilia, quam immobilia contra Fiscum Principis, si bona talia fisco jam sint incorporata, requiruntur cum titulo 40. anni; si vero nondum sint fisco tradita & incorporata, neque etiam fisco denunciata, quamvis illi debita sint, præscribuntur tempore ordinario, scilicet privatorum bona; si verò denunciata sint fisco, nondum autem tradita & incorporata, quadriennio præscribuntur de quibus videantur *Civilistæ.* Ceterum adversus fiscum Ecclesiæ Romanæ nisi centum annis præscribitur, & adversus fiscum inferiorum Ecclesiarum 40. annis, sicuti supra de præscriptione contra Ecclesias dictum.

§. V.

De tempore quo præscribi possunt bona feudalia & emphyteutica?

ETiam hujus §. materia potius à *Civilistis* quam à *Canonistis* pertrahenda, de ea tamen breviter dici potest, ad inducendum vel constituendum feudum viâ præscriptionis, requiri cum titulo 40. annos, sine titulo tempus immemoriale; ut tamen extraneus jus feudi contra Vasallum vel etiam contra Dominum

feudi præscribat, sufficere 30. annos: ut verò dominium utile feudi præscribere possit extraneus, si ignoret hanc alienationem seu translationem in extraneum Dominus feudi, requiritur tempus immemorabile, vel 100. annorum, si præscriptio fiat contra Dominum feudi; si tamen extraneus rem talem in se alienatam non ut feudalem, sed allodialem bonâ fide possideat, præscribit ejus dominium directum adversus Dominum 40. annis: Contra Vasallum verò Ecclesiæ, ut ab extraneo feudum Ecclesiasticum vel Ecclesiastica emphyteusis præscribatur, requiruntur 30. anni, si sciente Ecclesiâ, penes quam est dominium directum, præscriptio talis fiat; si verò fiat ignorante Ecclesiâ, requiruntur 100. anni, ut melius consulatur Ecclesiis, quarum interest scire, quem Vasallum aut Emphyteutam habeant, alij tamen minus etiam tempus sufficere putant.

§. VI.

Quo tempore præscribi possint iura quadam spiritualia?

Beneficium, quod possidet aliquis bonâ fide, cum titulo colorato contra alium, cui legitime beneficium tale collatum fuit, ut præscribat ille, 10. requiruntur anni inter præsentem, inter absentes verò 20. anni, juxta modum, quo alia iura & bona immobilia præscribuntur, cum peculiare privilegium, quoad talem præscriptionem, non habeat beneficium: sine titulo autem non potest præscribi unquam, cum sine titulo neque bona fides adsit, quæ sine Canonica institutione (saltem existimata) non habe-

tur: per hodiernam tamen Cancellariæ regulam statuitur, ut si quis bonâ fide & cum titulo colorato, per triennium pacificè beneficium possederit, quodd absque Simonia (reali scilicet) ingressus est, ita ut neque intrusus fuerit in tale beneficium Apostolicæ dispositioni reservatum, molestari amplius super tali beneficio non possit, & tutus sit non tantum in foro externo ad vitandas lites, sed etiam in foro conscientie ad tollendos scrupulos.

Jus eligendi Episcopum aut alium Prælatum, extranei Clerici, qui non sunt de Collegio, ut præscribant, 40. anni requiruntur cum titulo colorato, vel tempus immemorabile sine titulo, si hoc usucapere velint exclusis Capitularibus *juxta c. 1. b. t. in 6.* Si verò jus hoc per præscriptionem obtinere volunt, ut unâ cum Capitularibus ipsi extranei Clerici eligant, tum non opus est titulo, sed sufficit longissimum tempus 40. annorum, prout contra Ecclesiam præscribitur, neque enim in hoc casu extraneis Clericis jus resistit, aut magni præjudicij res agitur, cum Capitulares ab eligendo non excludantur, & horum scientia & patientia extraneo Clerico ad jus eligendi præscribendum pro titulo servire possit.

Jus Patronatus, sive jus præsentandi ad beneficia, si constet Ecclesiam ab initio fuisse liberam, sine titulo non præscribitur à Laico, nisi tempore immemorabili; & quia præsumptio juris tali præscriptioni resistit, cum titulo non præscribitur nisi 40. annis; si verò dubium sit, libera num fuerit Ecclesia Parochialis, possunt Parochiani jus Patronatus

tus in tali Ecclesia præscribere intra tempus relatum, cum verisimile sit illos fuisse fundatores: si autem Ecclesia libera non est, sed constat, illam Patronum habere, tunc jus Patronatus à Laico contra verum Patronum præscribi potest cum titulo colorato 10. annis inter præsentem, & 20. inter absentes; sine titulo autem annis 30. prout alia bona immobilia, & jura contra privatos præscribuntur, neque enim ut sic contra Ecclesiam præscribitur, cuius parùm interest hunc vel illum habere Patronum. Quid autem hac in re statutum hodie sit in Tridentino, in titulo de jure Patronatus videbitur.

§. VII.

De tempore, quo præscribuntur jura servitutum, obligationes & actiones.

Servitus mixta, quæ à re debetur personæ, uti est ususfructus v. g. usus & servitus merè realis, quæ à re rei debetur, sive affirmativa illa sit sive negativa, sive rustica sive urbana, cum bona fide & titulo inter præsentem 10. annis acquiritur, inter absentes 20. annis, sine titulo annis 30. nisi servitus continua aut quasi continua fiat sciente & patiente Domino, ad quam taliter præscribendam etiam sine alio titulo sufficiunt 10. anni inter præsentem, & 20. inter absentes; aut sit discontinua, quæ sine titulo non præscribitur, nisi tempore immemoriali, ita tamen ut ad hanc præscriptionem non requiratur scientia, & patientia Domini. Amittuntur verò per præscriptionem servitutes, reales quidem rusticæ per solum non usum, 10. annis inter præsentem, & 20. annis inter absentes. Urbanæ ve-

rò per non usum & positivum actum præscribentis contrarium servituti debent; prout variis juris sui textibus probant Civilistæ, quos consule, tam de servitutibus præscribendis, quam de actionibus & obligationibus, quorum tempus præscriptionibus talibus necessarium.

§. VIII.

Quomodo præscriptio temporis memorialis, & centenaria inter se differant, & qualiter utraque probetur?

Immemorialis possessio dicitur illa, cujus initium hominum memoria non cedit, hominum scilicet qui cum vivunt, præscribitur autem excedere hominum memoriam, quod excedit 100. annos, qui est in ordinariè vitæ longævæ hominum præscriptio immemorialis in eo differat à centenaria, quod hujus præscriptio nis sit certus terminus, & non requiratur ignorari hujus initium, illius verò immemorialis præscriptionis non sit certus terminus, & non sciatur, quando cepit. Quin etiam differant inter se modo probandi, quamvis enim utraque per testes probari possit, potest tamen centenaria etiam per instrumentum publicum probari, ex quo de possessione 100. annorum constat, & immemorialis ut legitime per testes probetur, debet hi deponere, quod hæc ita esse à majoribus viderint & audierint; nequam unquam contrarium viderint vel audierint; & quod communis semper opinio & fama publica fuerit, rem ita esse habere; & ex probabili debent hi testes 54. annorum esse, qui de 40. annis

stentur, intra hoc tempus nunquam vidisse vel audivisse se aliud.

SECTIO IV.

De nonnullis impedimentis praescriptionis, quominus ea procedat, vel capta continuetur, & derestitutione adversus eam jam completam.

§. I.

Quando praescriptio non procedat, seu noncurrat, vel dormiat, aut suspendatur?

Præscriptio dicitur non procedere, sive non currere, quando ob aliquam causam incipere non potest, vel quia deest possessio civilis, sine qua nulla datur usucapio; vel quia bona fides aut titulus deficit, si hic ad præscribendum est necessarius; vel denique ex incapacitate ipsius rei ad præscribendum hic & nunc inhabilis; dormire dicitur præscriptio, quando inchoata quidem legitimè jam est, propter impedimentum interveniens ad aliquod tempus currere non potest, sed suspensa manet, & quasi quiescit, ita tamen, ut cessante tali impedimento, iterum currat, & continuari possit, ad præscriptionem complendam tempus, quod, antequam dormiret præscriptio, currabat, & tempus, quod post ablatum impedimentum currit. Censetur autem tali modo dormire, primò tempore hostilitatis sive belli, uti patet *ex c. extranmissa 10. h. t.* Secundò dormit præscriptio contra Ecclesiam, quando hæc vacat *c. i. & ult. ne sede vacante &c.* vel si Prælati agere non possit censurâ aliquâ aut im-

pedimento juris (non facti tantum) impeditur *c. 1. & c. Auditis 15. h. t.* Tertio contra Ecclesiam Romanam dormit, si schisma sit in illa Ecclesia; vel contra Romanum Imperium, si vacat hoc, aut contra pupillum, si daret adhuc pupillaris ætas &c. quia in his casibus aut jura non dicuntur, vel de jure agere non potest, contra quem præscribitur, vel suo legitimo defensore caret Ecclesia &c.

§. II.

Quando & quomodo præscriptio interrumpatur, & an etiam per impetrationem privilegij contrarij.

Interrumpi dicitur præscriptio, quando antequam completur, ita cessat, ut cessante etiam interruptionis causâ prius & posterius tempus non continuentur ad complendam præscriptionem, sed de novo debeat inchoari, & totum tempus præcedens interruptionem sit extinctum, prout sumitur *ex c. illud autem 8. h. t.* qualis interruptio censetur fieri, quando deficit aliquid, quod ad substantiam sive essentiam præscriptionis requiritur, ut si amittatur possessio civilis; si cesset bona fides; si cesset titulus, ubi hic requiritur; vel si jura ita disponant (à quorum dispositione præscriptio vim suam & auctoritatem habet) prout de præscriptione longi & longissimi temporis disponunt, quod interrumpatur per litis contestationem Juridicam, si postmodum sententia contra possessorem lata fuit, nisi præsumptio sit ex sufficientibus conjecturis contra Actorem, quod litem malo animo, præcisè ad interrompendam aut prolongandam præscriptionem moverit.

A a a 3

Si

Si quis autem impetret privilegium contrarium prescriptioni, interrumpitur quidem prescriptio, si ea nondum completa sit, quia post impetratum privilegium videtur esse in mala fide prescribens, ex hoc videlicet capite ad privilegium sibi impetrandum motus, quod putaret rem talem ad se non pertinere; si vero completa jam sit, nihil ei nocet privilegium impetratum contrarium prescriptioni, sed hoc tantum operatur, ut in posterum prescriptione uti non possit ad rem prescriptam sibi defendendam, cum huic, eo ipso, quod privilegium contrarium prescriptioni impetrare vel voluerit, vel impetraverit, prescriptioni renuntiasse videatur; cui tamen non renunciat, si privilegium, quod non est contrarium prescriptioni, impetravit, cum tale privilegium ad majorem tantum cautelam & corroboracionem prescriptionis &c. impetratum potius videatur.

¶ (o) ¶

Quibusnam remedium restitutionis in integrum competat adversus prescriptionem?

Conceditur hoc privilegium primo Minoribus 25. annis, adversus prescriptionem etiam longissimi temporis ut eam petere possint intra quadriennium post impletum 25. annum. Secundo conceditur Ecclesijs, alijsque locis, quamvis 40. aut 100. annorum prescriptio contra ea completa jure non sit. Tertio conceditur non tantum Majoribus, si justa causa sublegetur, ob quam prius, dum contra eam currebat prescriptio, agere non potuerunt & quidem contra prescriptioem longi temporis justa etiam causa concedendæ restitutionis in integrum Majoribus, videtur etiam aliquibus quod invincibiliter ignoraverit aliquam currentem contra se prescriptioem, quam tamen ignorantiam justam concedendæ Majoribus restitutionis in integrum negant aliqui, quia prescriptio æquè præjudicat ignorantibus ac scientibus *ra c. Vigilanti §. h. i. & L. ult. de prescript. long. temp.*

